

שאלה לו.

ועוד קשיא לי הא דאמר ז"ל הקורא לפרע לא ינא צמה דברים האמורים בסדר הפסוקים אבל אם הקדים פרשה לפרשה אע"פ שאינו ראוי אני אומר שינא לפי שאינה סמוכה לה בתורה וקשיא דאמאי אם הקדים פרשה לפרשה לא קרינא ציה לפרע והא קא קפדינן אסדרא דתנן למה קדמה שמע לזויה אס שמוע וכו' וקתני ר' שמעון בן יוחאי דין הוא שתקדים שמע לזויה אס שמוע וכו' והויין להו כמאן דסמיכי אהדרי ותניא בתוספתא הנכנס לבית הכנסת ומלאן שקראו חזיה וגמר עמאן לא יחזור ויקרא מראשה ועד אותו מקום אלא מתחיל מראשה וגומר עד סוף וכן בהלל וכן בתפלה וכן במגילה והאי דקתני ומלאן שקראו חזיה אי אפשר שלא נשתייר בה פרשה שלימה אי נמי זמנין שמים והרי גמר עליהן וחזר וקרא הראשונים או ראשונה ושניה ואי סלקא דעתך ינא אמאי צריך לקרות עד סוף הא נפיק ליה חובה אחרונה או אחרונות שקראן שלימות הואיל ואין להן סדר חוזר וקורא מראש ועד אותה פרשה שקראה עמאן ודיו ומדמדמי לה להלל ולמגילה שמע מינה נמי דעבדיהו רבנן כמאן דסמיכי להדרי...

תשובה.

זה שהצריכוהו לקרות על סדר פרשיות לכתחלה הוא וליכא מאן דפליג בזה והוא ז"ל בדאי עבר קאמר ושהקשית מדתניא בתוספתא הנכנס לבית הכנסת וכו' שתי תשובות בדבר חדא דמי יימא לך דבין פרשה ופרשה עסקינן כי היכי דתקשי לן אימא לך על חזי פרשה כגון שנכנס ומלא הציבור בחזי פרשה ואין חזיה האמור מחזיתה דוקא כרי שתאמר אי אפשר שלא נשתייר בה פרשה שלימה אלא מקצתה ענין הדברים ומדנריך שאמרת אי נמי זמנין שמים תלמוד שחזיה מקצתה לפיכך אימא לך אי נמי זמנין חזי פרשה נשתייר לפניו ולפיכך חוזר לראש ועוד אפילו נאמר חזיה מחזיתה דוקא ואי אפשר שלא נשתייר בה פרשה שלימה מי תניא בתוספתא אס חזר וקרא מראשה ועד אותו מקום לא ינא אפילו תנא הכי הוינא אמרי היינו עעמא דלא ינא משום דפוסק בראונו מקום שהוא חזי פרשה כל שכן דלא תנא הכי לא יחזור ויקרא וכו' אמר ובדאי אין ראוי לעשות כן לכתחלה אלא לקרות על סדר פרשיות והוא ז"ל כבר דקדק בדבריו אע"פ שאינו ראוי וכו' ועוד אני אומר ומי שמחמיר תבוא לו ברכה...

שאלה לו.

ועוד קשיא לי האי דקא פסיק. ז"ל שכיון שהגיע זמן תפלת מנחה גדולה לא יכנס למרחק להזע עד שיתפלל וכל אותו ענין האמור במשנת שבת והא אכן לא קא מוקמינן לה סמוך למנחה גדולה אלא כי הכי דלא תהו תיובתא דר' יהושע בן לוי דאמר כיון שהגיע זמן תפלת המנחה אסור לאדם שיעזב כלום קודם שיתפלל והכא קתני אס התחילו אין מפסיקין לפיכך דחקינן ומתרינין לה חליציה כי היכי דלא תהו תיובתה ודברי ר' יהושע בן לוי לאו הילכתא נינהו כדקא פסקינן בפירוש בצרכות ולית הילכתא כר' יהושע בן לוי דאמר כיון שהגיע וכו' הלכך ליכא למדחק ולאוקומה במנחה גדולה אלא במנחה קטנה וכפשטה דמתני' והוא ז"ל בשעת הרב אלפסי ז"ל אמרה ואי אפשר שלא מנא בה טעם איחידע ליה למר לידען...

תשובה.

כד מעינית בגמרא דשבת יפה מתברר לך דמנחה גדולה עסקינן בזדאי אע"ג דמתחזי דלא זוקימנה במתניתין במנחה גדולה אלא כי היכי דלא תקשי לר' יהושע בן לוי אע"פ כן מדחזינן לגמרא

לגמרא בטר הך דאוקמיתא דאוקמינן דמנחה גדולה עסקינן שקיל וטריא אליביה שמע מינה דדוקא היא דמאחר דאוקמינן לעולם במנחה גדולה ובתספורת בן אלעשה אמרינן רב אחי בר יעקב אמר לעולם בתספורת דידן לכתחלה מאי טעמא לא גזרה שמה ישבר הזוג וכו' הלכך פשיטא מילתא לגביהו דאמוראי דמנחה גדולה עסקינן ולפיכך תרנו גזרה שמה ישבר הזוג וגזרה שמה יתעלפה וכו' כי היכי דתסתלק הך תמיסה דאממיהינן בתחלה אי לימא במנחה גדולה הא איכא שעות טובא ואע"ג דלית הילכתא כר' יהושע בן לוי ליכא מהאי מתניתין דשב' תיובתא ולא מפני שאין הלכה כדבריו תהיה זו המשנה תיובתא עליה ואם יעלה על דעת אדם לומר אי מתניתין במנחה גדולה תהיה סיועא לר' יהושע בן לוי נאמר לא מפני שאינה תיובתא עליה תהיה סיועא ליה אלא הא מתניתין ליכא מינה לר' יהושע בן לוי סיועא ולא עליה מינה תיובתא ליכא מינה תיובתא דמנחה גדולה עסקינן כדתרין גמרא לעולם מנחה גדולה ולא סיועא דאכילה לחוד וטעימא לחוד וטעמא דאכילה דלחורה גזרה דילמא אתי לאמשוכי כדפריש גמרא וליכא למגזר הכי בטעימא דאין אדם נמשך בטעימא ואם תאמר גזרה טעימא אטו אכילה לא גזרינן גזרה לגזירה הלכך לית הלכתא כר' יהושע בן לוי כדאיפרש בגמרא דברכות ומתניתין דלא ישב במנחה גדולה כדאיפרש בגמרא דשבת ולא קשיא אהדדי והאי הוא דאתידע לן בהו וליכא למיזו מינה...

שאלה לח.

אמר ז"ל בהלכות שביעת יום טוב אבל היום שבני ארץ ישראל סומכין על החשבון ומקדשין עליו אין יום טוב שני להסתלק מן הספק אלא מנהג בלבד אע"פ שיש להקשות על סברא זו מכמה אנפי רואה אני עתה דקשיא דידה ארדייה דהא איהו ז"ל סבר שקריאת ההלל בראשי חדשים מנהג ולאו חיובא דרבנן וקאמר שאין מצרכין עליו שאין מצרכין על המנהג ואם כן אמאי קא מחייב לצרכי על יום טוב שני והוא אינו אלא מנהג ואי יליף לה מהא דאמר אבוי התם כי היכי דלא לזלזלי ביה הא אבוי לא אמרה אלא כיון דעיקר תקנתא משום ספק היא שכך אמר למעלה ודאי דדבריהם צעי ברכה ספק דדבריהם לא צאי ברכה ואקשינן ליה והא יום טוב שני דספק דדבריהם הוא וצעי ברכה ופרק התם כי הכי דלא לזלזלי ביה הלכך לא אמר אבוי דבר זה אלא בזמן שהיה ספק לפי סברתו ז"ל אבל בזמן הזה דקאמר דלאו ספק הוא לא קאמר שהרי מנהגו הוא ולא עוד אלא הוא ניהו ז"ל פסק שהוא ספק שהרי אמר אם שכח ולא עירב מערב יום טוב שחל להיות בחמישי מערב עירובי חרות בחמישי ונערב שבת ומתנה כיצד מתנה אומר בחמישי אם היום יום טוב אין בדברי כלום ואם לאו הרי זה עירוב ולמחר חוזר ומערב ואומר אם היום יום טוב כבר עירבתי מאמש ואין בדברי כלום ואם אמש היה יום טוב הרי זה עירב מכלל דקא סבר שהוא משום ספק ואם כן על איזה מהם נסמוך אם לסמוך שהוא מנהג יש להקשות ואם נסמוך על דבר האחרון שהוא ספק ליכא לחקשוי...

תשובה.

במה ראוי לתמוה על קושיא זו וכי יש מי שעלה על לבו שיש אלזינו היום ספק לא ביום טוב ולא בשאר עניני הקדושה ואם יום טוב שני אלכך היום מפני הספק למה תעשה יום הכפורים יום אחד והלא ספיקא דאורייתא לחומרא דבר שראוי לישראל להסתפק בו ובחסדך אל תתן פתחון פה למינים עלינו כי אין ספק במועדות אלזנו והלא בני ארץ ישראל הקדושים לירושלים עושין יום טוב אחד אפילו בימים אלו ודקא קשיא לך לענין הברכה שאותו הטעם שאמר אבוי כי היכי דלא לזלזלי ביה בזמן הספק הוא אדרבה אם כשהוא ספק חישין דילמא אתי לזלזלי בה ולפיכך תקנו בו ברכה כל שכן בזמן שהוא מנהג דחישין דילמא אטו לזלזלי ביה

זיה ולפיכך מזרכין עליו כדאמר ז"ל ושקשה עליך דדבריו שאמר שכה ולא עירב מניח עירוב בשני הימים ומתנה ליכא בה קושיא דאותן הדברים בזמן הראיה אמורים דאיכא שני ימים טובים מפני הספק וכי יראה לך שחזרו לאלו הימים בלבד אילו היה כן לא היה מביא בו דין הקרבנות והטמאות והטהרות וכיוצא בהם אלא ודאי אותן הדברים בזמן הראיה אמורים כששמענו מפיו ז"ל בבית המדרש בפירוש ואין דדבריו ספק ולא עליו קושיא שאין הקושיא והשגות אלא למי שאומר שיום טוב שני באלו הימים מפני הספק...

שאלה לט.

ובן נמי הא דקא סברי תרויהו ז"ל בציצה שגולדה ביום טוב כדרכה דקא סבר טעם האיסור משום דכל ציצה דמיתלדא האידנא מאתמול גמרא וציצה שגולדה ביום טוב אחר שבת אסורה משום דכתיב והכינו את אשר יביאו וחול מוכין ליום טוב וחול מוכין לשבת ואין יום טוב מוכין לשבת ולא שבת מוכינה ליום טוב ואפילו הכנה דבידי שמים ויום טוב לחודיה נמי אסירה גזירה משום יום טוב אחר שבת ולא שבת ציצה שגולדה ומתנגלות העומדת לגדל ציצה ולא שבת מתנגלות העומדת לאכילה וכד מעיינית בה שפיר לא משכחת דסבירא לן אלא כרז יוסף ורז יצחק דאמרי גזרה אי משום פירות שגשרו או משום משקין שזבו בשלמא כרז נחמן לא אמרינן כי קושין אדמפלגי בציצה ניפלגו בתנגלות אלא כרז יוסף דרז יצחק אמאי לא וסא ר' יוחנן כותיה סבירא ליה מדקא רמינן דר' יהודה אדר' יהודה ומשני וקא מדמי לה למשקין שזבו מן הפירות שהניסין לאוכלין וקאמר אלמא קסבר ר' יהודה כל האוכלין אוכלא דאיפרת הוא דשמעינן מינה דלא מוקים טעמא דמתניתין דציצה אלא משום גזירת משקין שזבו והיוצאת דקא מותבינן עליהו מדתניא אחת ציצה שגולדה בשבת ואחת ציצה שגולדה ביום טוב וכולי וספיקא אסור נתערבה באלף כולן אסורות הא רז פפא ורז אשי דבתראי כינהו מתרצי אליביהו רז פפא אוקמה כתנא דליטרא קניעות ורז אשי אוקמה משום דהוה ליה דבר שיש לו מתירין ואפי' מדרבנן לא בטיל ועוד דהא סוגיא דגמרא כותיהו מקשי אהא דתניא אחרים אומרינן משום ר' אליעזר ציצה תאכל היא ואמאי מתמהינן עלה במאי עסקינן אי בתרנגולת העומדת לאכילה אוכלא דאיפרת הוא והיא ואמה שריא ואי סבירא לן כטעמיה דרבה אמאי קא פרכינן אוכלא דאיפרת הוא הא אסירא משום הכנה וסוגין בעלמא נמי דלא כרזה בפרק בכל מערבין גרסינן אהא דתנן וכו' ר' יהודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמה תתעצר ועוד אומר ר' יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב ראשון ואוכלה בשני וכן ציצה וכו' ארבינן לה בגמרא דאי אשמעינן הני תרתי משום דליכא למגזר בה משום משקין שזבו ופירות שגשרו אבל ציצה דאיכא למגזר אי משום משקין שזבו או משום פירות שגשרו אימא מודה להו לרבנן נריכא ואי סלקא דעתך דסבירא לן דטעמיהו דרבנן דקאסרי ביומה משום הכנה נימא הכי אבל ציצה דאית בה איסור הכנה אימא מודה להו לרבנן נריכא ואי אמרת הא אשכחן דרז סבירא ליה כותיה דרבה דאיתמר שבת ויום טוב רז אמר גולדה בה אסורה בה ור' יוחנן אמר גולדה בה מותרת בה ואמרינן עלה לימא קסבר רז קדושה אחת היא והאמר רז הלכה כארבעה זקנים ואליצא דר' אליעזר דאמר שתי קדושות הן ופרקינן הכא בהכנה קא מיפלגו רז אמר אית ליה הכנה דרבה ור' יוחנן לית ליה הכנה דרבה ואמר רבא הילכתא כותיה דרז בהני תלת והא חדא מיניהו אי מיהא ליכא למשמע מינה טעם איסור ציצה ביומה דלעולם אימא לך לא נחלקו רז יוחנן בטעם איסור ציצה ביומה דגזרה דרבנן הוא אי משום משקין שזבו או משום פירות שגשרו אלא בלמחר נחלקו רז אמר אסורה למחר דיום טוב הוא ומשום דאין שבת מוכין ליום טוב מדכתיב והכינו ור' יוחנן סבר הכנה שבת ליום טוב מותרת דלא דריש והכינו אבל הכנה ציצה אתמול במעי תרנגולת לא איירו בה כלל הלכך איסור ציצה שגולדה ביום טוב אינו אלא בגזרה דרבנן אבל

שנת ויום טוב אם נולדה בשנת אסורה למחר משום הכנת לידה ולא משום גמירתה בידי שמים מאתמול צמעי תרנגולת ואי משכח מר צה טעמא או שמע טעמא לינהר לן עינן ציה... .

ת ש ו ב ה

לעולם הלכה כרצה דהא אותצין עליה ופריק וקס פירוקיה ועוד מדסצר רב כותיה דרצה ופסק רבא הילכתא כותיה דרב שמע מינה דהילכתא כרצה ושאררת אי ויהא ליכה למשמע מינה הכא והכא ואותו השינוי ששניהם כדי שתעמוד הקושיא שלך לא יתכן ולא יעמוד שתורף כל מה שאמרת בפירוש דברי רב היא דרב סצר כותיה דרצה צהכנה לידה לא צהכנה דגמר צינה צמעי אמה וכמה שיבוש צה הפירוש חדא דהיכא אמרינן רב אית ליה הכנה ומשמע כל דסצר רצה צהכנה סצר רב כותיה ורצה לא חלק צין הכנה דגמר צינה צמעי אמה שהיא בידי שמים וצין הכנה דעלמא ודאי אם קריתה וכו' לא פירשו לך ואני אפרש מה שפירש לנו והאיר עינינו אצא מארי ז"ל ליכא מאן דפליג צהכנה דעלמא דהיא משנת ליום טוב אסירא וכיוצא צה והכנה זו הכנה בידי אדם היא כדאמר קרא בפירוש והכינו ושמע מינה שאין מצינן אלא מחול לקודש כגון שסי לשביעי ואתא רצה ואמר דאפילו הכנה בידי שמים אסורא כדאמר חול מצינן לשנת ואין שנת מצינה ליום טוב ולפיכך דרצה אית ליה הכנה דרצה כלומר ההכנה שאינה בידי שמים שלא אסר אותה אלא רצה ומאן דסצר כותיה אכל הכנה דעלמא לא מיקרי הכנה דרצה וזה הפירוש הנכון דהיכא למימר ציה כי כן שמענו אותו אנוהו ורביס צבית המדרש מפי אבא ז"ל כמה פעמים ודברים של טעם הם ונראין מלשון התלמוד מדאמרינן הכנה דרצה דמשמע דאיכה הכנה אחרת חוץ מהכנה רצה וכדמעיינית דצדריך משכחת צהו תמיהא גדולה דהכא איתי צטעמיה דרב משום הכנת לידה ואנו לא ידענו מה היא הכנת לידה דתרנגולת דאמרינן צה עומדת לאכילה וצינתה מותרת על גצה ומאי אהני צהכנת הלידה וכי קודם לידתה לא היתה מוכנת צמעי אמה אפילו לא נולדה כששוחט אמה ואפילו אכל צינתה עמה לא ידעתי מאין לכם אלו הפירושים החדשים... .

ש א ל ה מ

והא דקאמר ז"ל צהלכות מזוזה שאינה צריכה עיבוד לשמה רחיתי מה ששאל מלפניו ר' יוחנן ככה ז"ל מנין דבר זה והשיב לו שלא מצינו צמזוזה עבודה לשמה והיכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר וטעמו של דבר שגוף התפלין וגוף ספר תורה הן המזוזה אצל המזוזה ענמה אינה המזוזה ולא תחשב מזוזה אלא מפני הבית החיוב ואם אין צית אין מזוזה אכל ספר תורה ותפלין חובת הגוף התדירה וקשיא לי על תשובה זו וכי הבית ענמו חייב אלא אם כן יבא אדם דר צו אלוני אדם דדר צבית לא נתחייב שיהי צית התצן פטור מן המזוזה וכל כיוצא צו נמצאת גם היא חובת הגוף ולא עוד אלא הרי ניצית- שחובת טליה היא ואפילו למאן דאמר חובת גברא אי איכא טליה מיחייבא ואם אין טליה אין צינית ואפילו הכי צעינן טווייה לשמה ואי משום תדירות ופעמים שאדם דר צודה וצאוהליס שאין צה חובת מזוזה הרי תפלין ודאי אינה תדירה כדקאמר לן דלילה לאו זמן תפלין הוא ועוד שנתות וימים טובים גמי לאו זמן תפלין ואם כן יופר מחציו של זמן אדם פטור מן התפלין ומזוזה היא חובת הכותנת בכל הזמן כולו ורוצ צני אדם לעולם אין דרין צשדות אלא צבתים ויושבין צה תמיד וצריכה לעמוד ימים רבים ולעולם גופה גמי מזוזה ולעולם אימא לך פריש צתפלין וספר תורה והוא הדין למזוזה כדלבוהו תשמישי קדושה ניכהו וצריכין עבודה לשמה ודילמא טעמא אחריתא אשכח... .

עיקר

ת ש ו ב ה

עיקר התשובה היכה דאיתמר איתמר היכה דלא איתמר לא איתמר והמחמיר בדבר זה צריך להביא ראיה וחי משום תשמישי קדושה הרי מגילה תשמישי קדושה דכל כתבי הקודש תשמישי קדושה הן ואע"פ כן אינה צריכה עבודה לשמה וזה שאמרת תשמישי קדושה לפי לשונך אלא כתבי הקודש הן בעלמון קודש ותשמישי תשמישי קדושה ושהצאת בקושיהך על הטעם שנתן ז"ל שאין המזוזה מזה אלא מפני הבית ואמרת וכי הבית עצמו חייב אין אלו אלא דברים שראוי לתמוה עליהם וכי בן דעה יאמר שהבית עצמו חייב וכי בר חיוב הוא אין בדבריו מקום ספק למבין שענין דבריו שאין אדם חייב במזהו זה אלא מפני הבית ואם אין בית אין חיוב למזהו זה ואין התפלגין כך אלא חובה שהוא חייב בה על כל פנים וכבר פירש זה הענין בהלכות ברכות בספר אהבה שם אמר יש מצות עשה שאדם חייב להשתדל בה ולרדוף עד שיעשה אותה כגון תפלין וסוכה ולולב וכו' ויש מצות שאינן חובה אלא דומיין לרשות כגון מזוזה ומעקה לגג שאין אדם חייב לשכון בבית שהיבב במזוזה כדי שיעשה מזוזה אלא אם רצה וכו' ושהקשית מן הציגית שהוא דומה למזוזה שאין אדם חייב בו אלא מפני הטלית ואע"פ כן צריך טויה לשמה יראה שזה הקושיא על הטעם שנתן ז"ל קושיא יפה ואע"פ כן כשתדקדק לא תמצא הקושיא עומדת כלל מטעם הציגית שהייבבנו אותו טויה לשמה משום תעשה ולא מן העשוי נגעו בו הדיכא גרסינן בגמרא דסוכה אמר רבי יהודה אמר רב עשאה מן הקושיא ומן הגרדין ומן הנימין פסולה מן הסיסין כשרה כי אמריתה קמא דשמואל אמר לי מן הסיסין נמי פסולה צעיקן טויה לשמה ובהדיא פרישאה לטעמיה דהאי מימרא דאמר קרא גדילים תעשה לך לשם חובך ותניא בפרש ציגית בספרי גדילים לא מן החוטיין תעשה לא מן העשויים וגרסינן נמי בגמרא דמנחות גהאי גירסא דאיתוין לה בסוכה אמר רב יהודה אמר רב עשאה מן הקושיא וכו' אלמא צעיקן טויה לשמה והואיל והטעם בטויה לשמה משום תעשה ולא מן העשוי כדאיפרש בגמרא דסוכה ובספרי ליכא למיגמר מציגית שלולי הכתוב לא חייבנו בו טויה לשמה הלכך אין עליו ז"ל קושיא לפני מי שירד לעומק חכמתו ודקדוק סדרתו כלל . . .

ש א ל ה ב ו א

ועוד שאל מלפניו ר' יונתן הכהן ז"ל על מה שאמר ז"ל שהבית צריך דלתות ואחר כך יתחייב במזוזה והסיב מדכתיב וכתבתם על מזוזות אינו אלא לבית שיש לו דלתות אבל בית שאין לו דלתות פטור מדכתיב וצעעריך ואמר ז"ל שהדבר ידוע שהשער הן הדלתות וכן אמרו חכמים אחד שערי בתים ואחד שערי חצרות ולא אמרו אחד פתחי בתים אבל פתח שאין בו דלתות פתח מיקרי שער לא מיקרי וקשיא לי על דבר זה שהרי מצינו שער שאין לו דלתות ומיקרי שער דכתיב ומשך פתח שער החצר ואע"פ שלא היה לו לחצר דלתות גקרא שער ובמהתיבין חתן כל השערים שהיו שם הן דלתות חוץ משל אולם שמע מינה לאו בדלתות תליא מילתא דשער שהשער אינו אלא שם מקום הכניסה והיציאה והוא המקום שבין שתי המזוזות דהא כתיב וירמסו אותו סעם בשער ובן נמי זה השער ליי צדיקים יבאו בו וכן שער ויבאו וכן עברו ושבו משער לשער במחנה ואע"פ שאין במחנה דלתות הא קא מיקרי שער ויש פתח שיש לו דלתות ולא מיקרי שער אלא פתח שנאמר ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסגורים מקטן ועד גדול ויבאו למכא הפתח וכתיב ביה והדלת סגור אחרייו ובאמר בפתחי שערים צעיר גמלאח למד שיש שער שיש לו דלתות ויש שער שאין לו דלתות ויש פתח שאין לו דלתות ויש פתח שאין לו דלתות מכלל דלאו דלתות הוא דקא גרמי ואם כן למה נאמר שער ובאמר פתח הפתח שם הפתיחה שכתובל ושער הוא שם מסלול היציאה והכניסה בשערים האלה ועל כן נגד הפתח נקרא פתח שנאמר וסוף ירו על ראש קרבנו ושחטו פתח אהל מועד והוא כנגדו וכתוב ויבא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית וכמוהו רבים ומה שאמר וכדרישת סמוכים יש בתלמוד והלא

והלא קימא לן שאין מעשה נזכר אלא לאמת ממנו ההלכה ומה שאמר רב נחמן תלי רישא זרישא אינו אלא כדי לידע מקום דרך הביאה כדי לתן מנוחה על הימין אבל קודם הדלתות אינו יודע בתי זה נד יתיא ...

ת ש ו ב ה.

זו הקושיא קדוק בינה יש בה וראוי לשננה אבל כשעיינתי בה מצאתי פירכא בעזרת הצורה שהקשית מדכתיב ומסך פתח שער החצר המסך כנגד הדלתות לפיכך איקרי שער ועוד הכתיב פתח ואינו כמו ובשעריך שאין בו זכרון פתח כלל וענין הכתוב פשוט ומסך שעל הפתח שהוא במקום שער החצר וסיועה איכא מינה ולענין מתניתין דתנן כל השערים וכו' מינה תלמוד שאין שער אלא דלתות ואידי דרוב יש להו דלתות קרי להו שערים ולא איכפת ליה לתנא דפתח אחד ואדרבה אילו אמר כל הפתחים היינו מקשים היכי תנא פתחים והרי כולו דלתות חוץ מאחד מהם ולענין וירמסו אותו העם בשער לאו למימרא שהרמיסה דלתות דוקא ואפשר שלחזו אותו עם הדלתות שהן השער ולענין זה השער לר' ומאי דכתיב עברו ועברו משער לשער במחנה הדבר ידוע שאין במחנה לא שער ולא פתח שאין לשם מצואות ולא חצרות ולא בנין כלל וכן זה השער לר' כמו וזה שער השמים שאלת לשון דלמיון הענין הוא ולענין שער שיש לו דלתות דאיקרי פתח אמת וליכא עליה מהאי אפוא קשיא שלא אמר בדבריו שהשער לא איקרי פתח אלא הפתח הוא דלא איקרו שער ודבריו ברדריש למצינים שכך אמר שכל פתח שאין לו דלתות פתח מקרי שער לא מקרי ...

שאלה מב.

ועוד מה שפסק ז"ל בהלכות ברכות דפת ויין בלנד הוא דצעי הסיצה ואחר כך יברך אחד לכולן אבל שאר אוכלין ומשקין אינן צריכין הסיצה אלא אע"ג דלא הסיצה אחד מברך לכולן וקא מקשי ליה ר' יונתן ז"ל למה נכית איכא דאמרי דמשמע לר' יוחנן פת ויין הוא דמהני להו אבל שאר דברים לא מהני וכל חד מברך לנפשיה ואע"ג דהפיצה והשיב הרב ז"ל על דבריו הדבר ידוע שהפת חשובה מן הכל וכן היין חשוב מכל המשקין ומכל הפירות ולפיכך חשיבות הדבר שמצרכין עליו, אנו מצריכין לכל אחד ואחד ברכה צפני עצמו לפי זה הפירוש שעלה על דעתכם בהנהו תרי לישני נמנאו שאר הפירות והמשקין חשובין יתר מן הפת והיין שהפת והיין אחד מברך לכל אס קתועדו או הסיצה ושאר הפירות אע"פ שנתועדו והיסדו לא יברך אחד לכל אלא כל אחד צריך לברך הפך גדול יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא ולא הכי הוה פירוש הנהו תרי לישני אלא התרין לישני חד עממא אית להו ואין שם חלוקה צענין אלא בשני המימרא יש כמה מקומות בתלמוד כך שהוא מקפיד על נוסח המימרא היאך הוא אע"פ שאין ביניהם הפרש צענין וזה הפירוש אמר רב לא שנו אלא פת דצעי הסיצה ואחר כך יברך אחד לכל אבל שאר הדברים לא צעי הסצה אלא אחד מברך לכל אע"פ שלא הסיצו ור' יוחנן אמר אפילו יין נמי צעי הסיצה איכא דאמרי אמר רב לא שנו אלא פת דמהני לה הסיצה שיהיה אחד מברך לכל הא לא היו מסובין כל אחד מברך לעצמו ודין זה צפת הוא בלנד אבל שאר הדברים אין בהן דין זה כדין שאמר מהני צהו הסיצה אלא בלא הסיצה נמי כך הוא ור' יוחנן אמר אפילו יין כל אחד מברך לעצמו ואם הסיצו מהני להו הסצה שיברך אחד לכל עד כאן סוף דבריו של רבנו משה ז"ל ואני רואה סוגיא דגמרא לא כמר רהיטא ולא כמר רהיטא כר' יונתן ז"ל ליכא למפסק מהנהו תרי תלמידי דהוי יתבי קמי דבר קפרא והביאו לפניך כרוב ודורמסקינין ופריגיות נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך קפן וברך על הפרגיות וכולי הא אשכחן בפירוש שאחד מברך לכולן בשאר דברים חוץ מפת ויין ועוד מנעשה דרבנן גמליאל וחקנים

חקנים שהיו מסובין בזריחו והציאו לפנייהם כותבות ואכלום ונתן רבן גמליאל רשות לר' עקיבא
 לברך קפץ וזכר ברכה אחת מעין שלש וכו' והרי כותבות דלוא פת ויין כינהו ואחד מזכר לכוון
 הלכך לא אפשר למימר שאר הדברים אפילו הסבו כל חד וחד מזכר לנפשיה וכדברי הרב
 ז"ל נמי ליכא למפסק דפירושא דקא פריש להנכו תרי לישני לא רהיט לן מכמה אנפי מה
 שאמר לפי חשיבות הדבר שמזכרין עליו אנו מזכרין לכל אחד ואחד ברכה בפני עצמו מנין לו
 דבר זה ואנן איפכא שמיע לן דהנו רבנן היו יושבין בצית המדרש והציאו לפנייהם אור צית
 שמאי אומר אחד מזכר לכוון משום שאמר ברב עם הדרת מלך וצית הלל אומר כל אחד ואחד
 מזכר לעצמו ואוקימנא טעמיה דצית הלל משום ציטל צית המדרש הא לאו הכי ברב עם הדרת
 מלך אית להו ועוד אי הכי פת ויין שמאי גרעי מחשיבותיהו צענת הסכנה אדרבה כל שכן דמתוספי
 חשיבות בהסיבה וכן נמי שאכלו מנחה לחלק שלשה אינן נחלקין אלא אחד מזכר לכוון וכי
 משום שנעשו שלשה גרעי פת מחשיבותיה הכא ודאי איכא למימר יציבא צארעא וכולי ומה
 שפירוש דברי רב דהכי קאמר רב לא שנו אלא פת דצעי הסיבה ואחר כך יברך אחד
 לכל אצל שאר דברים לא צעי הסיבה אלא אחד מזכר לכל ואע"פ שלא הסבו והא לא גרסי
 אצל שאר הדברים אלא הכי גרסינן בכל הספרים אצל יין לא צעי הסיבה ור' יוחנן אומר אפי'
 יין צעי הסיבה אצל יין וכולי מאי אפילו יין דקאמר ר' יוחנן אף יין צעי הסיבה מיצעי ליה
 ועוד כשהקשינו על לישנא קמא דרב מרישא דבריתא דקתני כל אחד ואחד מזכר לעצמו מאי
 הא דקא מתריץ שאני אורחיה דדעתיהו למעקר וכי משום דדעתיהו למיעקר אי חשיב ליה יין
 והוי כפת וללישנא בתרא דאמר רב לא שנו אלא פת דמהניא לה הסיבה ולפי פירושא שאר
 דברים אינן צעין דין זה דמהני. זהו הסיבה שיהיה אחד מזכר לכל אלא צלל הסיבה נמי כך
 הוא אם כן מאי האי דקא מותבין אלישנא בתרא דרב מסיפא דבריתא עלו והסבו אחד מזכר
 לכוון הא סיעתיה דרב היא דהא הכי נמי קאמר רב דשאר דברים מכל מקום אחד מזכר
 לכוון ומאי האי קא מתריץ מנו דמהני הסיבה לפת מהני נמי ליינן זלפי דעתו הן ליינן נורד
 הסיבה צלל הסיבה נמי כן הוא דינו ולא מהני ציה פת לעולם ועוד לפי סברו שלפי החשיבות
 כל אחד ואחד מזכר לעצמו לא הוה ליה לרב למימר לא שנו אלא פת דמהני ציה הסיבה אלא
 הכי מיצעי ליה למימר לא שנו אלא פת דמהני ציה פירוש הלכך ליכא לפרש הכי דהא לא
 רהיטא סוגיא דגמרא כל עיקר ולפי פירוש שקבלנו ריהטא דלא כמר ולא כמר וכל מלי
 צין פת וצין יין ושאר דברים אם הסבו אחד מזכר לכוון ואם לא הסבו כל אחד ואחד מזכר
 לעצמו ואזלא כר' יוחנן ואין מקום להאריך בפירושא דשמעתא על אותה דרך ואי שמיעא ליה
 אמר מילתא בפירושא דהא שמעתא לתקן זו את אותה הפסקא ליבריר לן בטיבותיה וענותותיה.

ת ש ו ב ה.

אפילו על ר' יוחנן ז"ל ליכא קושיא ממעשה דרבן גמליאל חקנים. דלא איירו תנאי ואמוראי
 אלא בצרכה ראשונה ומעשה דרבן גמליאל חקנים בצרכה אחרונה אצל מעשה דהנשו
 תלמידי יראה דהוא קשי על סברא דר' יוחנן ז"ל ושהקשית על פירוש אבא מארי ז"ל מפלוגתא
 דציה שמאי וציה הלל דיהבי ציה הלל טעמא ברב עם הדרת מלך אגב גררא קושיא יפה היא
 אצל כד מעיינית בדבריו ז"ל משכחת לה מים עמוקים ענה צבב איש ואיש תבנות ידלגה לא
 אמר ז"ל שחשיבות הצרכה שיברך כל אחד לעצמו כי היכי דיקשי עליה האי מימרא דציה הלל
 דהצרכה ודאי חשיבותיה שיהיה אחד מזכר והכל עונין אמר משום ברב עם הדרת מלך אלא
 חשיבות הדבר שמזכרין עליו אמר שאם הדבר שמזכרין עליו חשוב זריכין הנהנין בו להרבות
 הודיה לשם עליו ולפיכך מזכר כל אחד ואחד לעצמו מפני חשיבות ההנאה שביעיה אליו ועוד
 משמעתא זו איכא סיועא רבה לפירוש ז"ל דלא אמרי ציה הלל ברב עם הדרת מלך אלא צהייו
 אותן העם יושבין ומתקבצין לאותה הצרכה דומיא דהסיבה דהכי היא הצרייתא היו יושבין וכו'
 לא שנקרא הדבר מקרה דליכא ציה מהדרת מלך כלום הלכך לפי חשיבות הדבר זריכין ברכה

כל אחד ואחד ואם הסבו סגי להו ברכת אחד שהיא ברכה חשובה ומהני מיפרקא לך הק קושיא אחריתי דאיתמהת בה אמאי גרעי חשיבותיה בשעת הסיבה וגם יש בקושיא זו פירוקא אחרינא והוא ששקפה זו נעשו בהסיבה כדאם אחד ולפיכך סגי להו בברכת אחד מהם וראיתי בדבריך בית שמאי במקום בית הלל ובית הלל במקום בית שמאי ושמה היפך יש בספרים ושהקשית משלשה שאלו אינן שאין ליחלק ונשתדלת בקושיא זו והתמהת בדבריך כלפי ליה כבר פירשתי לך מתחלת התשובה לא זו הדרך ולא זו העיר אינן בברכה ראשונה שהיא המוניה או בורה פרי וחתה מקשה מברכת המזון או ברכה אחת מעין שלש כולהם בחדא מתחא מחתינהו ועוד אפילו נימא דברכה אחרונה עסקין ליכא קושיא דהיינו טעמא שאין השלשה רשאין ליחלק שאין ברכת השלשה ברכת האחד עד שנאמר חשיבות החילוק יתר מזכרות האחד והשלשה ברכה מתחבט פא להו והיא ברכת המזון ומפני זה אינן רשאין ליחלק הדע דענין שאין להם ברכת זמון מצוה ליחלק הלכך קושיא זו סיועא היא ושהקשית על פירושו שפירוש בדברי רב אבל שחר דברים ולשון התלמוד אבל יין כמה תמיכה קושיא זו וכי לחינוקות של בית רבן השיב עד שיצטרך להעתיק לשון התלמוד מלה במלה וירחיב בפירושו כאשר ישיבו החכמים למקצת השוללים לא השיב ז"ל ופירש אלא לחכמים גדולים ולפיכך הספיק לו עמיהם ראשי הפרקים ודאי אין כתוב בתלמוד אלא אבל יין אלא מיהו אם יין חשוב לא צעי הסיבה קל וחומר שאר הדברים שאין פחותין ממנו דלא צעי הסיבה מתחלת דבריו תלמוד דאמר וכן היין חשוב מכל שאר הפירות ושקשה לך אמאי אמר ר' יוחנן אפילו יין ולא אמר אף יין אף צו מקום קשה שהיין אע"פ שהוא חשוב אין חשיבותו אלא לגבי משקין ופירות אבל לגבי הפת לא דהפת חשובה ממנו ואינה עמה במעלה אחת בחשיבותו ולפיכך אמר ר' יוחנן אפילו יין צעי הסבה כלומר דמה דהפת שהיא חשובה מכל היא צעי הסבה ואחר כך יברך אחד לכל אבל יין כשאר הדברים ולא צעי הסבה אלא אפילו יין דגרעי חשיבותיה מן הפת הוחיל ויש לו חשיבות לגבי שאר המשקין והפירות צעי הסיבה ואחר כך יברך אחד לכל ושקשה לך בתירוץ הגמרא וכן משום דדעתיהו למיעקר איחשיב ליה יין והוי כפת לאו הכי היא אלא כך ענין הדברים שאני אורחיה דדעתיהו למיעקר כפרודין דמו ולא מצי אחד לבדו לכולם ולפיכך כל אחד ואחד מברך לעצמו משום סלוק הקיצוץ בכוונתה לעקירה לא משום החשיבות ולולי דדעתיהו למיעקר היה אחד מברך לכל אע"ג דלא הסיבו לטעמיה דרב ודאקשין על לישנא בתרא דרב מכיפא דבריתא והא קתני אחד מברך לכולם אלמא קא ממני ליה הסיבה פשיטא מילתא לחדא אפירושא דאנכר ביה ז"ל לפי שאמר רב בלישנא בתרא לא שנו אלא פת דמהני לה הסיבה אבל יין לא דשמע דהכי דיניה דאחד מברך לכל אפילו בלא הסיבה ולא אהני ביה הסיבה מידי אקשין ליה מסיפא דבריתא דאמר בה עלו והסבו בה להם מים וכו' צא להם יין אע"פ וכו' אחד מברך לכולן למימרא דהניח ליה הסיבה ולולי הסבה כדאמר עלו והסבו ולא היה אחד מברך לכולם אלא כל אחד ואחד מברך לעצמו על זה היין שצא להן כשהן מסובין ופריק רבא שאני התם דמינו דהניח לי הסיבה לפת אהניא ליה נמי ליינ כלומר לא אמר התנא בבריתא עלו והסבו היין שכן דין היין לטעמיה דרב אפילו לא הסבו אלא מפני הפת הוא דאמר העלו והסבו וזה הוא פירש מינו דמהניא ליה הסיבה לפת אהני ליה נמי ליינ ושאמרת שלפי פירושו ז"ל היה לרב לומר לא שנו אלא פת דאהני בה פירורים תראה מאלו הדברים שלא דקדקת הפירושו שאמר עד שתבין ענינו בטוב ואני ארחיב לך דברים עד שיתבררו לך ענין דבריו ז"ל משוע שהסיפה ענין שלא היה בתחלה וכן אמר רב לא שנו אלא פת דמהני בה הסבה שקודם הסיבה היה כל אחד ואחד מברך לעצמו ומיהו הסיבה לחדושי דין אחר שהיה אחד מברך לכולן ואי בלא הסיבה כל אחד ואחד מברך לעצמו אבל יין וכל שכן שאר דברים לא מהני להו הסיבה מדי שלא נחוסף בהם כלום שדינם קודם הסיבה. כדניס אחר הסיבה שזמון שהיה רבים אחד מברך לכל הילכך לא מהני להו הסיבה מידי אלא בין הסיבו או לא הסיבו הדין אחד כל אינו הפרקים והפירושוין אע"פ שאינן מפורשין בתשובתו ז"ל יונאין סן מכה אותן הדברים המעוטין שהשיב לר' יוחנן ז"ל זה שחק מלהרחיב בפירושו לפי שתשובתו לחכמים גדולים היתה ואין מפרשין לחכם והפירושו חדש שאמרת שקבלתם שהשיתם בו היין והפת לשאר הדברים לא ידעתי אמאי קא סמכיתו ביה שאין לו ראייה ברורה

מוכתת עליו ודברים שאין להם טעם הם חלניו וכבר פירשנו כל הספיקות שהקשיתם זה על הפירוש שפירש הרב ז"ל ויראה שהוא הפירוש הנכון...

שאלה בוג.

האי דקא פסיק הרב ז"ל שאין אדם הבא על חייבי לאוין לוקה אלא אם קידשה והקשה עליו ר' יוחנן הכהן ז"ל מהא דאקשי צפרק אלו נערות על רבס דסבר דלר' מאיר חידוש הוא שחידשה תורה בקנס ואפילו במקום מיתה משלם מתניתין במאן מוקמה לה אי כר' מאיר קשיא במו אי כר' נחוניא בן הקנה קשיא אחותו אי כר' יצחק קשיא מוזרת דהא קימא לן דאין לוקה עליהן אע"פ שלא קידשו והשיב לו ז"ל שאין לסמוך על הקשיא זו שאין מניחין תלמוד ערוך ופוסקין הלכה ממשא ומתן שהרי עולא ור' יוחנן וריש לקיש וכמה נשאו ונתנו במשנה זו וקשיא לי אהאי מימרח טובא שהרי לא נחלקו עולא ור' יוחנן וריש לקיש וכמה אמוראי בסברייהו לא בתירוק רמיא רמינ חייבי כריתות אחייבי כריתות דהכא תנן יש להן קנס והתם תנן דלוקין עולא ור' יוחנן אוקימו מתניתין דהכא היכא דליכא מלקות עולא אוקמה כנערה וקא סבר כל היכא דליכא ממון ומלקות ממונא משלם וכולי ור' יוחנן אוקמה בשלא התרו בו וריש לקיש אוקמה כר' מאיר דקא סבר לוקה ומשלם ועל דברי שלשמן מוזרת מיתרשא וליכא לאקשייה זה ולא מידי אלא לרבה דקסבר אליבא דר' מאיר חידוש הוא שחידשה תורה בקנס דאע"ג דמיקטיל משנס קשיא ליה במו דפטרינן או כר' נחוניא בן הקנה קשיא אחותו או כר' יצחק דלית ליה מלקות בחייבי כריתות קשיא מוזרת דאית זה מלקות לדברי הכל הלכך לאו ממשא וממתן ילפינן דהא לאו דחיתא היא ולא דילמא היא אלא תלמוד ערוך ודאי. ועוד אמר ז"ל שגם חכמי משנה חולקין הרבה בדבר זה ומעולם לא מצינו שום תנא שאמר דבר זה וגם אמר ז"ל שיש לומר שר' יצחק חולק בדבר זה ובצירא ליה שכל צועל תנא שאמר דבר זה וריש לקיש כחייבי מלקות וליכא הלכה וכי מחלוקת ר' יצחק צפרק ואלו הן הלוקין בדבר זה היא לא נחלק ר' עקיבא ור' יצחק אלא בחייבי כריתות רבי עקיבא סבר ישנן בכלל מלקות ארבעים ור' יצחק סבר אין בכלל מלקות ארבעים אלא בחייבי כריתות ליכא מאן דפליג דחייבי ומאי דמקשי רב פפא אליבא דרבא אי כר' יצחק קשיא מוזרת לאו משום שיש לר' יצחק במזרת סברא אחרינה אלא הכי קאמר אי ניחא ליה אליבא דר' יצחק מחייבי כריתות תיקשי ליה מחייבי לאוין כלומר בשלמא כולהו מתרצי חייבי לאוין כדמתרצי חייבי כריתות אלא לרבה אליבא דר' יצחק דלא קשיא ליה מחייבי כריתות היכי מיתרין חייבי לאוין ולהכי מסייב זה הניחא אי סבר כר' יוחנן דהיכא דליכא התראה פטור מן התשלומין והכי דליכא התראה חייב בתשלומין מתרין הכא בחייבי לאוין אליבא דר' יצחק כר' יוחנן אלא אי סבר לה כריש לקיש דאמר כיון דאלו אתרו ביה פטור היכא דלא אתרו ביה נמי פטור כמאן מתרין לה וכו' ועוד אמר שיש לומר שר' יצחק סבירא ליה במזרת כסברא דעולא באחותו שהרי אמר עולא שהמלקות באחותו בוגרת לא כנערה כד' יצחק איפשר דהכי סבירא ליה במזרת. ואומר אני חדא דלא איפשר דהא קא מתרין רבה אליבא דר' יצחק במזרת כר' יוחנן באחותו לא קשיא הא דאתרו ביה הא דלא אתרו ביה ועוד מאי נפקא מינא אה סבירא במזרת כסברא דעולא באחותו וכי עולא סבר דליכא חיוב מלקות עולא לא פטר מן המלקות אלא משום חיוב הממון והכי קאמרינן אלמא קסבר עולא כל היכי דליכא ממון ומלקות ממונא משלם מלקי לא לקי ולא משום דליכא דין מלקות ולפי דברי הרב במזרת בלא קידושין ליכא דין מלקות כלל ואפי' היכא דליכא ממון כגון צוולה ועוד הא תרינגא אליבא דעולא אפי' תימא אחותו עברה בצפונה ושטה ויהומה והתלמוד הערוך דאשכח שמוכיה שאין הכא על חייבי לאוין חייב אלא אם כן קידש לוקה משום לא יקח צעל לוקה משום לא יחלל רבא אמר צעל לוקה משום לא יחלל רבא אמר צעל לוקה לא צעל אינו לוקה מה טעם לא יקח משום לא יחלל וכו' הוא סבר מדקאמרינן במסקנא ומודה אביי במחזיר גרושתו וכולי ומודה רבא בכהן

גדול באלמנה וכו' ושניהם מודים במחזיר גרושתו וכולי שבכל חייבי לאוין פליגי ולא נתן טעם למחלקותם ועד כאן לא פליגי התם אלא באיסורי כהונה דכתיב בהו קיחה וחלל ומשמע קיחה קידושין כדאמרין בעלמא דקיחה לשון קנין אצ"י סבר קידש לוקה ואע"פ שעדיין לא בעל משום לא יקה בעל לוקה שמים אחרת משום לא יחלל רבא אמר אם בעל אחר קידושין לוקה שהים אחת משום לא יקה ואחת משום לא יחלל אצל קדושין גרידי אפילו אחת אינו לוקה מה טעם לא יקה משום לא יחלל וכיון דשמעינן ליה לאצ"י דמהייב באיסורי כהונה אקידושין גרידי ואינו חולה בטעם דלא יחלל איצטריך לאשמעינן במחזיר גרושתו דכתיבא בה גמי קיחה לשבז לקחתה שאם קידש אינו לוקה שהרי אמרה תורה להיות לו לאשה תלה הכתוב הקיחה בציאה ואם לא בא עליה אינו לוקה וכיון דשמעינן ליה לרבא באיסורי כהונה שתלה לא יקה בלא יחלל וסלקא אדעתין למימר שלא יחלל גמי תלו בלא יקה אצטריך לאשמעינן שאם בעל ולא קידש שלוקה לא יחלל זרעו אמר רחמנא ושרי חלל וכיון דשמעינן לתרויהו דמהייבי הבעל באיסורי כהונה בלא קדושין ולא תלו לא יחלל בלא יקה וכולי וסלקא אדעתא למימר הם הכי גמי מחזיר גרושתו אע"ג דכתיבא ביה קיחה אם בעל בלא קידושין לוקה ולא מהני קיחה אלא לחייבו שמים באיסורי כהונה אצטריך לאשמעינן דתרויהו מודים שאם בעל בלא קידושין אינו לוקה דרך הווייה אסרה תורה דכתיב להיות לו לאשה הרי נתגבר שלא נחלקו אלא בקדושי איסורי כהונה גרידי אבל בשאר חייבי לאוין לא איירו כלל ולא עוד אלא מהכא גמי ילפינן שהבעל בלא קדושין חייב מדקאמרין ושניהם מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה משום דדרך הווייה אסרה תורה מכלל דשאר חייבי לאוין שלא נאמר בהן הווייה חייב אע"פ שלא קידש בלא מחלוקת אלא דברי הכל....

ת ש ו ב ה

לא ידעתי מאין לך שלא הקשה התלמוד על מהניתין דאלו נערות אלא מחייבי כריתות והלא תורף הקשיא מאלו הן הלוקין וכולי שהוא בחייבי כריתות וחייבי לאוין ומה ענין הקושיא אלא אמאי תנא הכא בצילו נערות דמשלמין ותנא התם בצילו הן הלוקין דלוקין והא קיימא לן דאינו לוקה ומשלם ומי איכא מאן דסבירא ליה בחייבי לאוין דליכא מלקות עד שלא תהא הקושיא אלא מחייבי כריתות ועוד מאי האי דאמר דאמרין אי ר' יצחק קשיא מוזרת הלכך אין רמיא דרמינן אלא לחייבי כריתות ולאין חייבי כריתות בלבד כשיראה מדבריך שאמרת דרמינן חייבי כריתות אחייבי כריתות וכמדומה לי שלא הביאך להאי סברא אלא מדחזית הקושיא בגמרא על פיסקת בהא על אחותו ולא ירדת לעומק הדבר שהתלמוד בא להקשות אפילו מחייבי כריתות דאית בהו מלקות וכל שכן חייבי לאוין ולפיכך אמרינן בסוף חי ר' יצחק קשיא מוזרת כלומר אי ר' יצחק היא האי מהניתין דפטר חייבי כריתות מלקות קשיא מוזרת דליכא מאן דפליג דהיא במלקות ויראה מדבריך שדמית שאבא מארי ז"ל סובר שאין המשא והמתן דאלו נערות מוכח שחייבי לאוין לוקין בלא קידושין ולא היא אין זה ענין דבריו שעמוקים הם עניניהם הוא ז"ל אומר אע"פ שזו הלכה מוכחת שחייבי לאוין לוקין בלא קידושין הואיל וזו ההלכה יש בה משא ומתן וחלוקה בין התנאים ואמוראים בתירוק המשנה וביאור עניניה אין ראוי לסמוך עליה בפסיקת ההלכה ולהניח תלמוד ערוך ודמית שזה שאמר וגם חכמי משנה חולקין בדבר זה הרבה בדבר חייבי לאוין אם הם לוקין בלא קדושין או אינן לוקין ולפיכך נסתמו עליך הדברים ואמרת ומעולם לא מנינו שום תנא שאמר דבר זה ואין ענין דבריו צינתכס אלא כך שעולא ור' יוחנן ור' שמעון בן לקיש נשאו נהגו צענין זו המשנה וגם חכמי משנה חולקין צענינה וכן מנינו התלמוד הביא בתירונו מחלוקת התנאים כגון רבי מאיר וחכמים ור' שמעון בן מנסיא ור' עקיבא ור' ישבז ור' נחוניא בן הקנה וכל זה לצרר שבזו המשנה וגמרא דליה משא ומתן מרובה ומחלוקת רבות ולפיכך אין ראוי לסמוך על פסיקת ההלכה צענין מלקות של חייבי לאוין ממהם אבל ודאי התנאים לא מנינו להם חלוקה במלקות חייבי לאוין אם הוא בקדושין או בלא קידושין ואילו

ואילו היה לתנאים מחלוקת בדבר זה לא היה התלמוד שותק מלהעמיד מחלוקות אביי ורבא בתנאי ולענין מה שאמר ז"ל יש לומר שר' יצחק חולק וכו' ודאי מוקם קשה ויפה הקשית לפי שדבריו ז"ל סתומים ולא מסר צהם אלא ראשי הפרקים מפני כבוד השואלים אבל אהנונו צנונו שנסתפקו הדברים לכבוד נחיה צהם ונאמר לפי שהקשה רב פפא לרבה ומתניתין צנונו מוקים לה אי כר' מאיר קשיא בתו פירש דר' מאיר מחייב בתשלומין ובמתניתין פטר אי ר' נחויא בן הקנה קשיא אחותו פירש דר' נחויא פטר בתשלומין ובמתניתין מחייב אי כר' יצחק קשיא ממזרת פירש דר' יצחק אע"ג דפטר אחותו ממלקות בממזרת מחייב ודבר ידוע הוא שר' מאיר סבר אדם לוקה ומשלים ולענין קנס חידוש הוא שחידשה תורה אע"ג דמיקטיל משלם ור' נחויא בן הקנה שהיה עושה חייבי כריתות כחייבי מיתות בית דין לתשלומין ופוסט חייבי כריתות שוגגין מתשלומין אין הלכה כדבריהם ור' יצחק דמחייב מלקות בממזרת ליכא דפליג עליה צהאי סברא כלל שהוא סובר דחייבי לאוין בלבד במלקות ור' עקיבא סבר כדאיפרש בגמרא דאילו הן הלוקין שגם חייבי כריתות לוקין כחייבי לאוין הלכך בחייבי לאוין ליכא מאן דפליג ולוקין והלכה שאין בה ספק היא שממזרת ושאר חייבי לאוין לוקין ולא סברא דר' יצחק בלחוד היא צה מיהו בגמרא דאלו הן הלוקין דהוא עיקר דברי ר' יצחק ור' עקיבא לא יתבאר אם מלקות של חייבי לאוין בקדושין או בלא קידושין אבל יתבאר שכל תנא ואמורא ואפילו ר' יצחק בממזרת ושאר חייבי לאוין לוקה ולפיכך הקשה התלמוד אי ר' יצחק קשיא ממזרת כלומר אפילו לדברי ר' יצחק קשיא ממזרת הילכך אי מוקמינן להאי מתניתין כר' יצחק קשיא ממזרת ודחינן כר' יוחנן סבירא ליה והאי פירוקא ליכא למימר כולהו תנאי ואמוראי הוא אלא לדברי ר' יצחק בלבד כלומר האי מתניתין אי כימא לר' יצחק היא לא קשיא ממזרת דאקשינן דר' יצחק כר' יוחנן סבירא ליה כאן שהתרו בו כאן שלא התרו בו הילכך האי אוקימתא דהיא מוכחת דבהתראה לוקה בחייבי לאוין על כל פנים לא מצינו אותה אלא לתרוני דברי ר' יצחק כדאמרינן כר' יוחנן סבירא ליה לר' יצחק משמע ולפיכך אמר ז"ל בתשובתו ויש לומר שר' יצחק חולק בדבר זה וסבירא ליה שכל צועל חייבי לאוין בהתראה לוקה כאביי וכו' מפני זה התירוץ שצא לדבריו בגמרא דאלו הן הלוקין ולפיכך אין להקשות והיא מחלוקת ר' יצחק צפרק ואלו הן הלוקין בדבר זה ואילו נמא לן מחלוקת בדבר זה צפירוש היה אומר יש לומר הלא תדקדק ענין דבריו שלא אמר דרך חתך וכן זה שאמר ז"ל ויש לומר שר' יצחק סבירא ליה בממזרת כסברא דעולא באחותו וכו' זה הוא פירושו ויש לומר פירוק אחר אליבא דר' יצחק ר' יצחק סבר בממזרת כסברא דעולא באחותו וכשה שפרק עולא לא קשיא כאן באחותו נערה כאן באחותו בוגרת כך יאמר ר' יצחק כאן בממזרת נערה כאן בממזרת בוגרת וכשה שלא פירש עולא באחותו בוגרת נריכא התראה ואחר כך ילקה ואע"פ שכך הדיון כך לא פירש ר' יצחק ולא פרשינן אליביה דממזרת נריכא קידושין ואחר כך ילקה אע"פ שכך הדיון ודקא קשיא לך לא אפשר דהא קא מתריץ רבה אליבא דר' יצחק כר' יוחנן לא קשיא דיש לומר תנא מיגו תני אמר רבה ויש לומר אמר ז"ל ודאי יש לומר ויש לומר ליכא קשיא דוחה ו האמורה צפירוש והטעם הראשון דאמר ביה ז"ל דיש לומר ר' יצחק כאביי סבירא ליה קרוב לדעת יותר מן האחרון ושהקשית על התלמוד הערוך שהביא ז"ל תורף כל קושייתך שמחלוקת אביי ורבא אינה אלא באיסורי כהונה דכתיב צהו קיחה ומחזיר גרושתו דכתיב צה הויא אבל בשאר חייבי לאוין לא וגם כן ראינו בדברי ר' אברהם רבו של ר' יהונתן ז"ל בקושיא שהקשה על אבא מארי ז"ל ובין שריתתי דבריו בין שנראה לך מה שנראה לו ביומו וראו כמה תריצין דבריו ומדוקדיקין פירושו כשה שגאמר באיסורי כהונה קיחה ובמחזיר גרושתו הויא אמר בשאר איסורי לאוין ביהא צקהל וביאה צקהל לא הוי אלא צקדושין אבל צה לעולם לא מיקרי ביהא צקהל תדע שיבוא דור שלישי צנונו ואדומי צנים אחר יולדו להם דור שלישי יבוא להם צקהל ר' יצחק ליה הכתוב שיבוא דור שלישי צנונו אלא צקדושין והנה למדנו מפסוק זה שמזרר ואדומי דור ראשון ושני איסורין בעשה דלאו הבא מכלל עשה עשה וליכא למימר צנונו עשה אלא ודאי הלכך משמע ביהא צקהל צקדושין בלא ספק ואי קשיא לך מכלל חייבי לאוין יצמה לזר דלא צקידושין כתיב צה ביהא צקהל ולא קיחה לא קשיא מידי דהא כתיב הוויא לא תהיה אשת הומה החונה לאיש זר דרך הוויא אשר רחמנא בדין מחזיר גרושתו משנשאת הלכך אי אתה יכול לחלוק בחייבי לאוין

לאוין ולאו באיסורי כהונה בלצד פליגי אלא בכל חייבי לאוין פליגי כדאמר ז"ל והרי נתברר דליכא עליה קושיא מכל אלו הקושיות ואי איכא עליה קושיא בהאי ענינא אינה אלא מדבריו ז"ל בלצד ולא ראייתי מי שרקדק אותה עליו והוא שאמר ז"ל בהלכות נערה בתולה היתה בתולה זו חסורה על האונם או המפתח אם היתה מהלכות כריתות כגון אחותו ודודתו והגדה וכיוצא בזה או שהיתה מחייבי לאוין אם התרו בו הרי זה לוקה היתה שם ההרחה הואיל ואינו חייב מלקות הרי זה משלם דהלכה זו לדבריו ז"ל קושיא שזו הבתולה שהיא מחייבי לאוין אם אינה מקודשת לו בין התרו בו בין לא התרו בו אינו לוקה עליה ואם מקודשת היא בין התרו בו בין לא התרו בו אינה נת קנס דליכא לא פהוי ולא אונם הלכך קשיא ואני מתרץ בה דלעולם בלא קידושין היא ואם התרו בו משום קדושה לוקה משום קדושה ופילו אינה מאיסורה לאוין כל שכן אם תהיה מאיסורי לאוין תדע שכך עניני דבריו ומפני זה אמר או שהיתה מחייבי לאוין ולא אמר או שהיתה מאיסורי לאוין שהפרש בין איסור לחיוב וכך אמר בתחלת הלכות אישות כל שאמר ביאתו בתורה ולא חייב עליו כרת הן הנקראין איסורי לאוין וכו' וקדשה ודאי מחייבי לאוין היא וזה שהנריך בסוף פרק שני שתכין עמה לכך לענין חיובא היא במלקות לא לענין חיובא הוא אלא לעולם אם היה הוא צעדים והתראה לוקה ואע"ג דאנוסה היא הנערה ולאו צן קנס הוא וכמה ברור הוא תירוצו זה למבינים ומתוך דבריו למדנו אותו שהוא ז"ל אע"פ שהנריך ברהיחיו החזקים לקידושין באיסורי לאוין ואחר כך ילקה עליהן לאו למימרא שאם בעל אחת ואיסורי לאוין צעדים והתראה והיא בלא קידושין לא שייך ציה מלקות כלל אלא לעולם לוקה אבל משום איסור קדשה לא משום איסורי לאוין ומדע שכך אמר בהלכות ביאות אסורות כל כהן שנשא אחת מהשלוש נשים בין גדול בין הדיוט ובעל לוקה ואם באו עליה דרך זנות אינו לוקה משום זונה או גרושה או חללה כלומר אלא משום אחד והוא איסור הקדשה וכך אמר בפרק חמשה עשר צעל ולא קידש אינו לוקה משום ומזרת כלומר אלא משום קדשה ואם יש נפש אדם לומר אם כן למה לנו זה הדקדוק כולו והואיל והוא לוקה מה לי משום קדשה מה לי משום איסורי לאוין כאמר לו כמה הואיל ז"ל בזה הדקדוק שאם התרו בו משום איסורי לאוין אינו לוקה ואם התרו בו משום קדשה לוקה כגון כהן שנשא על גרושה או ישראל שנשא על ממזרת בלא קידושין אם יאמרו לו צעת ההתראה פרוש דגרושה היא או ממזרת היא וחייב אתה עליה מלקות ולא פירש אלא עבד אינו לוקה דהתראה זו כמאן דליתא דמיא שלא השם שהתרו בו עליו הוא השם שחייבו בו יאם יאמרו לו פרוש דקדשה היא הואיל ואין שם לא כתובה ולא קידושין ולא פירש חייב מלקות שהשם שהתרו בו עליו הוא השם שחייבו הכה הרהבנו בתשובה זו דהלכה חמורה היא ונריכה דעת רחבה מרובה ובינה יתירה ולא השארנו בה מקום קושיא עליו כלל כסיעתא דשמיא . . .

שאלה מר.

אמר הרב ז"ל בתחלת ספר נשים מוצת עשה של תורה לקדש את האשה באחד משלשה דברים בכסף או בשטר או בביאה ובשטר מדאורייתא ובכסף מדברי סופרים וקשיא לי בגוה תחלה דאי חיובה דאורייתא לקדש באחד מן השלשה דברים נמלאת קידושי כסף דאורייתא ואמאי הדר אמר בכסף מדברי סופרים ואי אמרת מדאורייתא חייב לקדש באחת משתים הכי נפיק ידי המזוה בכסף שהוא מדרבנן היכי אשכחן חיובי דאורייתא מיפטר במידי דהוא מדרבנן ועוד אי קדושי כסף דרבנן הוא נפקא מינה שהבא עליה במזיד פטור מניחת בית דין ושוגג פטור מן החטאת ולא אשכחן דפליגי רבנן בין קדושי כסף ובין קדושי שטר וביאה אלא נכולה הבא על ארוסה חייב סקילה ואי שוגג חייב חטאת ונכולה הולד מומזר אי נמי דקדושי כסף דרבנן נפקא מינה שהמקדש בכסף ובא אחר וקידשה לאחר כן בביאה או בשטר מקודשת דאתי דאורייתא מבטיל דרבנן ולא אשכחן דהכי הוא אלא אין קידושיו קדושין וחייב על ביאתה ואין צריכה ממנו גט ועוד

ועוד אמר עולא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר ובהן כי יקנה נפש קנין כספו ומה טעם אמרו אינה אוכלת וכו' וליכא למימר דאכילת תרומה מדרבנן אלא שמע מינה דאורייתא היא ובפירוש הוא אומר דבר תורה וכן מהא דאמר ליה אביי לרבא דקאמרת שלש תנן ארבע לא תנן מילתא דכתיבא בהדיא קתני מילתא דאתיא בקל וחומר לא קתני שמאי דקידושי כסף בהדיא כתיבי ועוד מאי שנא שטר מכסף שטר מהקישא נפק וכסף יגזרה שיהו נפיק ואם כן תרויבו מדרשא קאתי לן ואי סבירא ליה דכל מידי דאתי מדרשא דרבנן הוא אפילו שטר נמי ואי דאורייתא אפילו כסף דאורייתא היא ועוד קשיא לי על עיקר מיימריה ז"ל שהקידושין מנוה על אדם חוץ ממונות פריה ורביה ואי מנוה בפני עצמה היא קשיא הא דקא מתרבינן בפרק ואלו יגלחין לא מיבעי קאמר לא מיבעי לארס דלא קא עביד מנוה שאסור אלא אפילו לישא דקא עביד מנוה נמי אסור ...

תשובה

לא הגיהו הספרים שלכם בטוב וכמדומה לנו שקודם שתיקן אבא מארי ז"ל הלכה זו העתיקו אותו שכך היה סובר בתחלה שקדושי כסף דרבנן ולאו משום דכסף אתי מדרשא אלא כמדומה לי מהא דמקשינן בתחלת גמרא דכתובות מי איכא מידי דמדאורייתא לא הוי גיטא ומשום נגיעות ומשום פריעות שרינן אשת איש לעלמא ופרקינן אין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקינה רבנן לקידושיה אמר ליה רבינא לרב אשי הא תינה היכא דקדיש בכספא בביאה מאי אמר ליה שויו רבנן לבצילתו בצילת זנות ושמה נראה לו ז"ל כשתיקן הספר שראיה זו דחוייה ואלא אמרו הא תינה דקדיש בכספא משום שקידושי כסף דרבנן אלא משום שקדושי כסף אפשר למימר בהו כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש וכאלו תנאי הוא בקידושין אבל ביאה מאי איכא למימר כל הבעל אדעתא דרבנן צועל ורחינן דאפילו בצעילה שויו הא רבנן לבציל' וכו' צעילת זנות ומכל מקום נוסח דבריו המתוקנים ככתב ידו כך בכסף או בשטר או בביאה ושלשתן דין תורה ואותה הקושיא שהקשינו על עיקר דבריו לא קשיא עליה שבמנין המנוות בתחלת הלכה אמר שהמנוה לישא אשה בכתובה וקידושין ולא אמר לקדש אשה וכן אמרינן לישא דקא עבד מנוה זה שאמר וליקוחין אלו מנוות עשה לפי שהיא תחלת מנוות הנשואין וכך אמר בתחלה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואמר כך תהיה לו לאשה שנאמר כי יקח איש אשה ובה אליה אבל קידושין בלא נישואין ודאי לא השלים המנוה עדיין ומנוות פריה ורביה מנוה אחרת היא שמנוות פריה ורביה כשיהיה לו בן או בת קיים המנוה ומנוות הקדושין והנשואין אפילו יש לו כמה בנים וכמה בנות ויש עמו כמה נשים כל אשה שירצה לישא אותה מנוה עליו שישא אותה בקדושין ועיין בדבריו ז"ל בספר מנוות יתבאר לך ההפך שביניהם ואין בנו צורך להאריך בדבר זה ...

שאלה ביה.

ומצאתי שאמר ז"ל בהלכות מקוה ואפילו שכת הכלים תחת הצנור פסולה גזרו על השכת מפני המניח וקשיא לי בגוה דהא גזרה זו מחלוקת ר' מאיר ור' יוסי אליבא דבית הלל דתנן המניח כלים תחת הצנור אחת כלים גדולים וכו' עד אחד המניח ואחד השוכח כדברי בית שמאי ובית הלל מטהרין בשכת אמר ר' מאיר נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל ומודים בשכת בחצר שהוא טהור אמר ר' יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת הלכך לדברי ר' יוסי טהורין הן אליבא דבית הלל וקיימא לן דר' מאיר ור' יוסי הלכה כר' יוסי ובית שמאי במקום בית הלל אינה משנה וגזרה זו כדאיתן לאוקמה משמונה עשר דבר שגזרו בו ביום אקשינן הניחא לר' מאיר אלא לר' יוסי שבסר הוין ובטלה לה וגמנו ורבו ואוקימנא אחריתי למנינא ולא עוד אלא אפילו

גדול בין המתנים בצבור ובין המתנים בצנר כבוד המונח לפניו קודם זריקת דמים שהמתנים בצבור התנים בצנר שאינו נידר כר' יוסי שאין אדם יכול לעשות קדושת צבור ולהחזיר חולין צבור ותהיה אותה הבהמה מותרת לכהן ואסורה להדיוט בידו אבל צנר כבוד המונח לפניו הואיל ודינו כדון צנר שלמים שאינו נותר לאוכלין אלא בזריקת דמים וקדושת שלמים אדם יכול לעשותה צנר הוא ליה מתנים לקרבן בעלמא שהוא אסור ולפיכך יהא אסור אבל אחר זריקת דמים מותר על כל פנים אי בחר דינו באותה שעה אזלינן בהתירא קא מתנים ומותר ואי צעיקרו שהוא צבור מתנים מותר דאין הצבור נידר וזה שעלה על לבך דהאי דאוקמינן בגמרא לא דכולי עלמא לפני זריקת דמים ומאי טעמיה דמאן שרי וכו' אפילו בצנר כבוד המונח לפניו הוא ולפיכך קשיא וסוגיא דגמרא על אבא מארי ז"ל אינו כן שכן לשון התלמוד לימא כתנאי הרי הן עלי כצבור ר' יעקב אוסר ור' יוסי מתיר והתמיהן היכי דמי אי לפני זריקת דמים מאי טעמיה דמאן דאשר ותרנינן אלא לאו דמתנת צנר וצמי דמאן דשרי דאמר קרא וכו' הלכך להאי תרואה דכולי עלמא לפני זריקת דמים ומאי טעמיה דמאן דשרי דאמר קרא וכו' הלכך להאי תרואה דהוא סוגיא דגמרא לאו בצנר כבוד המונח לפניו איירינן כלל דהך תרואה אירחי ליה אלא בצבור או בצנר כבוד שאין מונח לפניו איירי ר' יעקב ור' יוסי אבל צמונח לפניו לא אפשיט ולחומרא נקטין ביה דאיסורא דאוריתא הוא וליכא בה קשיא אבל הדברים בתלמוד זריבין עינן וכנר פירשנו אותם לך...

שאלה בזו.

ועוד אמר ז"ל בהלכות נדרים האומר לחבירו מודר אני ממך משמע דבר זה שלא ידבר עמו וכו' אבל אם אמר מודר אני ממך שלא אוכל לך או מופרשני ממך שלא אוכל לך וכו' הרי זה אסור לאכול לו וקשיא לי בזהאי פסקא דהא ליכא מאן דסבר דמתניתין חדא קתני אלא שמואל דאמר טעמיה דאמר ליה שאני אוכל לך הא מודרני ממך משמע דלא משמעיה בדרך דחיק ומוקי לה למתניתין כר' יהודה ומתניתא דאיתותב מניהו לעיל דקתני אסור מוקי להו כדרבנן וליכא למימר דאיסור כר' יהודה סבירא ליה דהא לא אוקמה כר' יהודה אלא משום דמתניתין קשיתא כדאמרין בסמוך ואזני ורצא דבתראי אינון לא אוקמי הא כר' יהודה ותרווייהו סבירא להו דמתניתין תרתי קתני מודרני ממך לחוד ושאי אוכל לך לחוד דהא קאמר רבא אבא דאמרי אפילו לרבנן דאמרי גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם דעד כאן לא קאמרי רבנן ידידים שאין מוכיחות הוין ידיים אלא לגבי גט שאין אדם מנגר אשתו של חבירו אבל בעלמא ידיים שאין מוכיחות לא הוין ידיים ואי פרכת ליה מהסך מתניתא דתניא מודרני ממך מופרשני ממך מרותקני ממך הרי זה אסור שאני אוכל לך הרי זה אסור מני לא רבנן ולא ר' יהודה ליכא לתרוני אלא הכי קסבר מודרני ממך רוחקני ממך הרי זה אסור שאני אוכל לך הרי זה לחוד כידים מוכיחות דמו ואם כן על כורתין לא מפריש מתניתין אלא תרי צנא מודרני ממך לחוד מופרשני ממך לחוד דהו סהרי ידיים מוכיחות נינהו ורצא דהאי הוא דמני לשטוי הכי דמתניתין לדברי הכל אבל שמואל לא מצי דאי שני ליה למתניתין בדברי הכל אם כן הסך מתניתין מנו לא רבנן ולא ר' יהודה הלכך לא קמח ליה מתניתין אלא כר' יהודה וכל שכן דאזני מפרשי מתניתין בתרתי ואע"ג דסבר ידיים שאינן מוכיחות ידיים נינהו וכיון דפלוגתא דאזני ורצא היא הלכתא כרבא דקיימא לן ואם כן קשיא אמאי לא פסיק כרבא דמתניתין תרי צנא היא ובריתא לפרושי מתניתין קאתי הרי כתנאי אל הדרת ארוני הסכים מקצת דברים שנסתפקו לי ויש כמה דברים שלא היה לי פנאי להעתיקם ומכל מקום זריבין חזרה עליהן מפני שתלוינן צעיקרם גדולים מעיקרי התורה ועוד הוקשה צעיתי כמה מקומות מספר המנות והגני מזכיר מקצתם והנשארם יש מהן זריבין ישוב פעם אחת ויש מהן שאר שיחא מוכת עד שיצא אליהו ואלו שאני מזכיר בפעם הזאת.

תשובה.

אם קריחה לא שניתה ואם שניתה לא שלשתה ואם שלשתה לא פירשו לך מתורף קושיהך כשתתבונן בדברי התלמוד שהבאת להקשות מהם יתבאר לך שאתה מתרץ דבריו ז"ל ואין אתה מרגיש דרבא תירץ דברי שמואל דלומר דילמא מודרני ממך לא משתעינא בזהך ולפיכך לא יהיה אסור לאכול לשמואל לימא מסבר סבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוין ידים ואמאי דחיק שמואל וכו' ותירץ רבא מתניתין אמאי תני וכו' שזע מינה צענין ידים מוכיחות הוא דמודר אני ממך בלחוד ידים שאין מוכיחות וצתר הכי איפליגו אביי ורבא צידים שאין מוכיחות דגרסינן צתר הכי האי תירוץ לדברי שמואל איתמר ידים שאין מוכיחות אביי אמר הוין ידים רבא אמר לא הוין ידים ושקלינן וטרינן צפוגתא דאביי ורבא טובא ואסיק רבא אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן דלא צעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט שאין אדם מגרש אשת חבירו אבל בעלמא ידים שאין מוכיחות לא הוין ידים והאי הוא מסקנא דגמרא צהאי ענינא הלכך בין לרבא דמוקים ידים שאין מוכיחות בעלמא חוץ מגט לא הוין ידים בדברי הכל בין לשמואל דדחיק ומוקים מתניתין כר' יהודה משום דסבירא ליה דכשם דאיפליגו ר' יהודה ורבנן צגט איפליגו צשאר מילי תרויבו סבירא להו רבא ושמואל דידיה שאין מוכיחות צנדרים לא הוין ידים מיהו רבא מוקים לה כדברי הכל ושמואל מוקים לה כר' יהודה בלחוד ומדרבא כשמואל סבירא ליה דידיה שאין מוכיחות צנדרים לא הוין ידים והלכתא כרבא כדאמרת הילכתא גמי כשמואל דחד ענינא הוא מיהו אע"ג דהילכתא כשמואל דצעינן ידים מוכיחות צנדרים לית הילכתא כותיה דמוקים מתניתין כר' יהודה בלחוד אלא מתניתין דברי הכל היא כדמתחזי מתרונא דרב דהוא מסקנא דשמעתא ולית צה קושיא כלל הנה פירשנו לחכם הנכבד והנבון ש' כל המקומות שנסתפקו לו שעמדנו עליהם ואותן שלא היה לו פנאי להעתיק אותן לא ידענו מה הם ואם ירצה לשגר אותן ישגר אבל אחר שיתישב בהם ויעיין צעניניהם וישאל מחכמים שיהיו עמו ודבר שלא ימצא לו מפרש ישגר אותו שהזמן דחוק עלינו צעונותינו הרבים מללמד פירוש התלמוד צלשון קל וחומר צכתצ. וכבר השצנו גם על שאלות ספר מצות ואין שצח להרצות מניין הקושיות וכל תלמיד יוכל להקשות כמה קושיות אבל שצח החכמים לפרש ולצבר ולפרק ולתרוץ כה אמר מלך ישראל: דברו אל יתהלל חוגר כמפתח בר"ך רחמנא דסייען.